

Brussel, 28 april 2025
(OR. en)

7679/25

CULT 25
AUDIO 23
SOC 235
SUSTDEV 20
SAN 169
EDUC 120
EMPL 151
RELEX 481
DIGIT 67

NOTA

van:	het voorzitterschap
aan:	het Comité van permanente vertegenwoordigers/de Raad
Betreft:	Een nieuwe aanpak van cultuur in de Europese Unie: het cultuurkompas en de toekomst van het programma Creatief Europa - <i>Oriënterend debat</i>

De delegaties vinden in de bijlage een oriënterende nota van het voorzitterschap over het bovengenoemd onderwerp, ter voorbereiding van het oriënterend debat in de Raad (Onderwijs, Jeugdzaken, Cultuur en Sport) op 13 mei 2025.

Een nieuwe aanpak van cultuur in de Europese Unie: het cultuurkompas en de toekomst van het programma Creatief Europa

Oriënterend debat

A. INLEIDING

In de huidige onstabiele en zorgwekkende geopolitieke situatie hebben we behoefte aan een sterke en verenigde EU. Cultuur en cultureel erfgoed zijn een uiting van creativiteit en van onze rijke geschiedenis; zij vormen het fundament van ons maatschappelijk leven, onze culturele diversiteit en de Europese waarden. Tegelijkertijd staan de culturele en creatieve sectoren (CCS) in Europa voor ongekende uitdagingen. De Russische agressie tegen Oekraïne en de barbaarsheid die daarmee gepaard gaat, tonen duidelijk aan dat ook het cultureel erfgoed onder vuur ligt. In conflictsituaties, waarin de gedeelde cultuur en het gemeenschappelijke erfgoed van Europa ten prooi vallen aan de oorlog, is het cruciaal om in te zetten op sociale en institutionele veerkracht en strategieën te ontwikkelen waarin cultuur, erfgoed en duurzame ontwikkeling een centrale plaats innemen in het herstelbeleid.

In deze cruciale fase voor Europa moeten we opnieuw nadenken over onze steun voor cultuur en de CCS. Wij kijken uit naar het meerjarig financieel kader 2028-2034, waarin de reikwijdte en de vorm van de toekomstige EU-financiering voor cultuur zullen worden vastgelegd. Tegelijkertijd werkt de Europese Commissie, in antwoord op het verzoek van de Raad, aan een cultuurkompas, een overkoepelend strategisch kader om de talrijke dimensies van cultuur die richting moeten geven in verband met de dringende problemen van de CCS in Europa, te sturen en te sterken.

B. DE TOEKOMST VAN HET PROGRAMMA CREATIEF EUROPA

Het programma Creatief Europa – het belangrijkste door de EU gefinancierde instrument voor de ondersteuning van de Europese CCS – is in deze context uitermate belangrijk voor alle lidstaten. Initiatieven in het kader van Creatief Europa hebben de mogelijkheid geboden om substantiële steun te verlenen voor grensoverschrijdende samenwerking, culturele en talendiversiteit te bevorderen, expertise te bundelen en het potentieel en de reikwijdte van Europese entiteiten in de CCS te ontwikkelen. Die initiatieven hebben ook de professionalisering, het concurrentievermogen van de CCS en de groei op de wereldmarkt bevorderd.

De programmering en uitvoering van Creatief Europa blijft bij de Europese Commissie berusten. In januari 2025 ondertekenden de ministers van Cultuur van de 27 EU-landen een brief aan vicevoorzitter Henna Virkkunen en de commissarissen Glenn Micallef en Piotr Serafin. In die brief benadrukten zij het belang van cultuur voor de ontwikkeling en diversiteit van Europa en pleitten ze voor de voortzetting van de gezamenlijke inspanningen om het programma te ondersteunen. De EU-ministers van Cultuur merkten op dat Creatief Europa het enige EU-programma is dat specifiek tot doel heeft samenwerking tussen culturele en creatieve organisaties, kunstenaars en professionals in de culturele sector te ondersteunen. Zij benadrukten dat cultuur een sleutelrol speelt bij het beschermen van de gemeenschap van waarden, het verrijken van onze gemeenschappelijke Europese identiteit en het versterken van de sociale cohesie, en tegelijkertijd innovatie en het concurrentievermogen ondersteunt. Bovendien draagt cultuur bij tot een gevoel van verbondenheid en burgerparticipatie. Dat is essentieel om de democratische waarden van de EU in stand te houden. De ministers merkten op dat de nood aan samenwerking binnen de CCS op EU-niveau dringender is dan ooit, met name in de context van de huidige digitale transformatie en de voortdurend veranderende wereld.

De wil om Creatief Europa voort te zetten komt ook tot uiting in de conclusie van de brief:

om de sector in staat te stellen zich te blijven aanpassen en te blijven floreren in een snel evoluerend mondiaal landschap, roepen wij, ondertekenende ministers van Cultuur, de Europese Commissie nadrukkelijk op om prioriteit te blijven geven aan culturele diversiteit en artistieke vrijheid. Wij herhalen dat de culturele en creatieve sectoren, waaronder de audiovisuele sector, doeltreffende en op de sector toegesneden EU-stimulansen nodig hebben. Die stimulansen moeten tegelijk goed zichtbaar zijn en strategisch worden ontworpen om culturele samenwerking en het creëren van inhoud te ondersteunen. Ze moeten ervoor zorgen dat de EU-strategieën en financieringsprioriteiten flexibel zijn en inspelen op de snel veranderende behoeften van de sector, en op de digitale uitdagingen en technologische innovaties. Zonder vooruit te lopen op de begrotingsonderhandelingen van de EU, wensen wij te benadrukken dat alleen met gerichte maatregelen de veerkracht, het concurrentievermogen en de vitaliteit van het culturele en creatieve ecosysteem van Europa op lange termijn kunnen worden gewaarborgd. Wij zien ernaar uit onze gezamenlijke inspanningen voort te zetten en de rol van Europa bij het bevorderen van culturele diversiteit, creativiteit en innovatie verder te versterken.

Dit duidelijke en vastberaden standpunt van de EU-ministers van Cultuur is een belangrijk element waarmee rekening moet worden gehouden in de lopende voorbereidingen ter versterking van Creatief Europa in de toekomst.

C. EEN NIEUW CULTUURKOMPAS

Het cultuurkompas is als vlaggenschipinitiatief opgenomen in de opdrachtbrief van commissaris Glenn Micallef. Het kompas moet helpen om ervoor te zorgen dat cultuur wordt opgenomen in de overkoepelende beleidsdoelstellingen van de EU, waarbij de waarden en leidende beginselen van de EU worden bevestigd, met als ultieme doel cultuur voor iedereen toegankelijker te maken. Het moet een antwoord bieden op de behoefte aan een meer strategische en coherente aanpak van de EU-steun voor cultuur, die inspeelt op de uitdagende politieke en geopolitieke context.

De Commissie is gestart met de voorbereidingen voor dit strategische initiatief, onder meer met een eerste vruchtbare gedachtewisseling met de EU-lidstaten tijdens de informele ministeriële bijeenkomst van 8 april in Warschau, waar de belangrijkste beleidslijnen werden bevestigd en de nadruk lag op de onderliggende leidende beginselen voor de beleidsvorming van de EU op het gebied van cultuur die in het toekomstige cultuurkompas moeten worden verankerd. De lidstaten wezen op de inherente waarde van cultuur en op de noodzaak om de artistieke vrijheid te waarborgen en de culturele diversiteit, het cultureel erfgoed en de veerkracht van de sector te beschermen, waarbij digitale technologie input levert op het gebied van bescherming en het toegankelijk maken van cultuur. In het licht van de klimaatverandering moeten beleidsmakers op het gebied van cultuur ook rekening houden met duurzame ontwikkeling en zorgen voor investeringen in innovatie en technologische transformatie, met aandacht voor de impact van AI op de sector. Velen noemden de vitale rol van kunstenaars en scheppers en pleitten voor wetgeving die hun arbeidsomstandigheden en billijke beloning faciliteert en voor een betere sociale bescherming zorgt. De deelnemers benadrukten unaniem de rol van cultuur als bouwsteen voor democratie, welzijn en gezondheid van samenlevingen, waardoor de mainstreaming van cultuur in het EU-beleid en de culturele diplomatie ter sprake kwam.

Na de constructieve besprekingen tijdens de informele ministeriële bijeenkomst biedt de zitting van de Raad Onderwijs, Jeugdzaken, Cultuur en Sport op 13 mei de ministers de gelegenheid om de gedachtewisseling over belangrijke culturele beleidsthema's in het cultuurkompas te verdiepen om de belangrijkste uitdagingen voor cultuur, de CCS en het bedrijfsleven aan te pakken.

Het uitgebreide raadplegingsproces voor het cultuurkompas omvat ook een schriftelijke raadpleging (online-enquête) en een werkseminar, dat op 17 juni 2025 in Brussel plaatsvindt en door de Europese Commissie en het voorzitterschap samen wordt georganiseerd. Deze raadplegingsstappen hebben tot doel de lidstaten nauwer te betrekken bij de ontwikkeling van de toekomstige strategische beleidsondersteuning van de EU op het gebied van cultuur.

D. VRAGEN VOOR HET ORIËTEREND DEBAT

Tegen deze achtergrond wordt de ministers verzocht hun visie te geven op de volgende vragen:

1. Moet het programma Creatief Europa, in het licht van de huidige uitdagingen waarmee de culturele en creatieve sectoren worden geconfronteerd, worden aangepast om die uitdagingen beter aan te pakken? Zo ja, op welke manier?
2. Hoe kan het cultuurkompas in de huidige geopolitieke context helpen om de status quo te doorbreken en ervoor te zorgen dat het strategisch belang van cultuur wordt erkend naast de nieuwe politieke prioriteiten van de EU en de lidstaten?

U wordt verzocht u aan een spreektijd van maximaal drie minuten te houden.

Het voorzitterschap verzoekt de ministers hun verklaringen na de zitting van de Raad Onderwijs, Jeugdzaken, Cultuur en Sport schriftelijk in te dienen. Uw suggesties zullen aan de Europese Commissie worden toegezonden als input voor de verdere voorbereiding van het toekomstige programma Creatief Europa en het cultuurkompas.
